

UZASADNIENIE

Plan zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000 Dolna Wisła PLH220033 został opracowany na podstawie art. 28 ust. 5 i 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. 2013 poz. 627 ze zm., zwanej dalej ustawą o ochronie przyrody). Obszar objęty PZO obejmuje cały obszar Natura 2000 o powierzchni 10 374,2 ha. W obecnych granicach, pod nazwą Dolna Wisła obszar został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. U.E. L 33/146 z 2011).

Aktualna decyzja w sprawie obszaru Natura 2000 Dolna Wisła została wydana w dniu 3 grudnia 2014 r. Zawiera ona ósmy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Decyzja ta notyfikowana jest jako dokument nr C(2014) 9072 (2013/741/EU) Dz. Urz. UE 23.1.2015, L 18/1.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat, przy czym pierwszy projekt tworzy się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Projekt PZO sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. 2010 nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Teren, na którym znajduje się obszar Natura 2000 Dolna Wisła PLH220033 jest własnością Skarbu Państwa oraz osób prywatnych. Grunty Skarbu Państwa znajdują się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku Nadleśnictw Kwidzyn i Starogard Gdański oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Pod względem administracyjnym położony jest w województwie pomorskim (powiat tczewski: gmina Subkowy, Pelplin, Tczew, Gniew, Miłoradz; powiat sztumski: gmina Sztum; powiat kwidzyński: gmina Kwidzyn, Ryjewo, Sadlinki; powiat malborski: gmina Malbork) oraz w województwie kujawsko-pomorskim (powiat świecki: gmina Nowe).

Przedmiotami ochrony na obszarze Dolnej Wisły jest (kategoria: A, B lub C): 8 siedlisk przyrodniczych, 1 gatunek płaza, 4 gatunki ryb i 1 gatunek minoga.

Aktualnie są to następujące siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt:

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion A*
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe *Koelerion glaucae B*
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris B*
- 9160 Grąd subatlantycki *Stellario-Carpinetum C*
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum B*

- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*) C
- 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, *olsy źródłiskowe*) B
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum* C

Płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- kumak nizinny *Bombina bombina* C

Ryby wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis* C
- łosoś atlantycki *Salmo salar* C
- boleń *Aspius aspius* C
- koza *Cobitis taenia* C
- głowacz *Cottus gobio* C

Przeprowadzając prace terenowe nie wykazano obecności siedliska 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*) będącego przedmiotem ochrony w obszarze. Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*) związany jest jedynie z zapleczem wydm nadmorskich, obniżeniami między wydmowymi, piaszczystymi wzniesieniami wśród zatorfień, wybrzeżami klifowymi albo piaszczysto-żwirowymi utworami z podkładem gliniastym, nieco dalej od morza, najczęściej jednak są to drzewostany o fizjonomii dąbrowy, będące efektem uprawy dębu na siedlisku buczyny. Występowanie płatów tego siedliska na badanym terenie jest mocno dyskusyjne. Niemniej jednak z uwagi na trudności w identyfikacji siedliska w terenie wynikające z faktu, iż śródładowe niżowe kwaśne dąbrowy mogą płynnie przechodzić w ubogie postaci grądów z dębowym drzewostanem (siedlisko 9160 i 9170), a w zasięgu występowania buka – także kwaśne buczyny (siedlisko 9110), zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy nt. siedliska.

Jednego siedliska tj. 6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), wymienionego w Standardowym Formularzu Danych jako przedmiot ochrony obszaru nie odnaleziono podczas wykonanej weryfikacji terenowej ze względu na niesprzyjający okres badań. Prawdopodobnie płaty siedliska nie występują na terenie obszaru Natura 2000 lub wykazują znaczny poziom rozproszenia. Zaleca się przeprowadzenie inwentaryzacji pomiędzy 15 maja a końcem czerwca celem uzupełnienia stanu wiedzy nt. przedmiotu ochrony w obszarze.

Przeprowadzając analizę ichtiofauny wykazano błędne wpisanie jako przedmiotu ochrony głowacza białopłetwego *Cottus gobio* (1163). Gatunek ten związany jest głównie z rzekami typu podgórnego, ale także występuje w rzekach przymorskich. Nie stwierdzono potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000 Dolna Wisła. Prawdopodobne wcześniejsze stwierdzenia dotyczą osobników przybyłych podczas wód wezbraniowych Wisły. Występowanie populacji gatunku na badanym terenie jest mało prawdopodobne. Proponowane jest wykreślenie tego gatunku ryby z listy przedmiotów ochrony.

Proponowane zmiany po weryfikacji w GDOŚ i akceptacji KE będą podstawą aktualizacji SDF obszaru.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych, określenie zagrożeń istniejących

dla gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony w obszarze nie zostało poznane. Niemniej jednak, na podstawie zgromadzonych i przeanalizowanych danych literaturowych dotyczących bolenia oraz łososia zaplanowano działania ochronne.

Pozostałe przedmioty ochrony obszaru, zostały zweryfikowane w terenie, były to:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*,
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*,
- 9160 Grąd subatlantycki *Stellario-Carpinetum*
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*
- 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum*

Podczas prac nad PZO stwierdzono obecność siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG nie wymienionych w SDF PLH220033 Dolna Wisła. Są to 6440 łąki selernicowe (*Cnidion dubii*) oraz 9130 żyzne buczyny (*Galio odorati-Fagetum*). Siedlisko kośnych, ekstensywnie użytkowanych łąk; typowe dla żyznych i mezotroficznych siedlisk aluwialnych, występujące w międzywalu. Łąki te, optimum rozwoju mają w warunkach częstych zalewów powierzchniowych wodami powodziowymi, nawet kilka razy w roku. W okresach między powodziąmi podłoże jest natomiast przesuszane lub okresowo nawet bardzo suche. Siedlisko to cechuje się bogatym składem florystycznym złożonym z traw (duży udział wyczyńca łąkowego *Alopecurus pratensis*) i turzyc (m.in. turzycyca wczesna *Carex praecox*) oraz licznych gatunków roślin dwuliściennych, kwitnących przeważnie na przełomie wiosny i lata. Na badanym terenie notowane były dwa małopowierzchniowe płaty siedliska na zachodnim brzegu Wisły na wysokości wsi Nowy Dwór. Płaty dość dobrze zachowane występują w mozaice z innymi typami zbiorowisk łąkowych *Alopecuretum pratensis* i *Phalaridetum arundinaceae*.

Z kolei żyzne buczyny, najuboższa postać nizinnych, eutroficznych lasów bukowych znajdujący optymalne warunki na stokach i wzniesieniach form morenowych o drzewostanie praktycznie czysto bukowym o dużym zwarcie z niewielką domieszką drzew z rodzajów: grab *Carpinus*, klon *Acer* i dąb *Quercus* oraz lipa drobnolistna *Tilia mordata* oraz ubogą warstwą krzewów zbudowaną podobnie jak drzewostan głównie z buka i drzew domieszkowych z częstym udziałem jarzębu pospolitego *Sorbus aucuparia*, notowane były tylko jako jeden płat siedliska na zachodnim brzegu Wisły niedaleko wsi Potłowo. Płat jest dobrze zachowany, narażony jednak na zwiększoną antropopresję związaną z bliskością zabudowań oraz sposobem prowadzenia gospodarki leśnej.

Siedlisko 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* obejmuje odcięte fragmenty koryt rzecznych z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających

(*Nymphaeion*), a także skupieniami drobnych roślin pływających po powierzchni wody (*Lemnetea*). Najbliższe otoczenie odciętych fragmentów koryta rzeczno często budowane jest przez trzcinowiska (*Phragmitetea*), w których pas od strony wody porośnięty jest przez szuwar wysoki (*Phragmitetum*), a od strony łądu przez szuwar turzycowy zbudowany z zespołów turzyc wysokich (*Magnocaricion*). Ze względu na dużą zasobność w związki biogenne w wodzie w niektórych, zwłaszcza większych zbiornikach, występują masowe pojawy fitoplanktonu. Płaty siedliska występują głównie na wschodnim brzegu Wisły oraz wzdłuż rzeki Nogat i są zachowane w większości w właściwym stanie ochrony (FV). Nie zauważono znaczących negatywnych skutków antropopresji, czy zaniku poszczególnych płatów siedliska. Jako zagrożenie dla siedliska wskazano:

- zmiany układów hydrologicznych (spadek poziomu wód) powodujące gwałtowne wypływanie i wkraczanie roślinności typowej dla klas *Phragmitetea*, *Alnetea glutinosae* czy rzadziej *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*;

- lokalnie wzmożony dopływ pierwiastków biogennych i allochtonicznej materii;

- nadmierną eutrofizację i hypertrofizację, która prowadzi do zaniku zanurzonej roślinności wodnej;

- introdukcję obcych siedliskowo czy geograficznie gatunków ryb dla późniejszego ich połowu.

Jako działanie ochronne wskazano, aby w obrębie starorzeczy zarybiać wyłącznie gatunkami ryb drapieżnych.

Siedlisko 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* obejmuje antropogeniczne, niżowe bogate florystycznie łąki świeże, użytkowane kośnie. Koszenie odbywa się zwykle dwa razy w roku, a siedlisko podlega umiarkowanemu nawożeniu. Na omawianym terenie siedlisko występuje w pojedynczych płatach poza zasięgiem wylewów rzeki. Są to bogate florystycznie siedliska o dużym udziale przedstawicieli roślin *Poaceae* i *Apiaceae*. Jest to najliczniej rozpowszechnione siedlisko na badanym terenie. Płaty zlokalizowane są głównie na zachodnim brzegu, intensywnie koszone. Stan ochrony większości płatów oceniono jako właściwy (FV). Ogólnie nie zauważono znaczących negatywnych skutków antropopresji, czy zaniku poszczególnych płatów siedliska. Lokalnie występują następujące zagrożenia dla siedliska:

- intensywne koszenie łąk wraz ze zwiększeniem ich nawożenia, co powoduje zubożenie florystyczne, dominację jednego faworyzowanego gatunku trawy (np. *Dactylis glomerata*) oraz kilku gatunków roślin dwuliściennych (np. *Heracleum sphondylium*, *Geranium pratense*, *Rumex acetosa*);

- zarzucenie pasterstwa (wypasu bydła) i zamienianie łąk w użytki orne.

Jako sposób ochrony czynnej siedliska wskazuje się prowadzenie gospodarki łąkowej zgodnej z wymaganiami siedliska:

- utrzymanie tradycyjnego użytkowania kośnego lub wypasu przy obciążeniu nie większym niż 2 DJP/ha/rok;

- promowanie rolnictwa ekologicznego nie zakładającego nawożenia łąk nawozami mineralnymi powyżej 60kgN/ha/rok;

- zachowanie trwałej uprawy z tradycyjnym składem gatunkowym runi bez orki i podsiewania;
- pozostawianie niewielkich fragmentów łąk (5-10% powierzchni) nieskoszonych, w każdym roku w innym miejscu, w celu umożliwienia owocowania i rozsiewania roślin (sposób koszenia);
- utrzymanie tradycyjnych metod koszenia i suszenia siana na powierzchni łąki;
- niedopuszczenie do przekształcenia się siedliska w pastwiska *Lolio-Cynosuretum* lub w wypadku nadmiernego nawodnienia w młaki niskoturzytacyjne *Carici-Agrostietum caninae*.

W przypadku siedlisk: 9160 Grąd subatlantycki *Stellario-Carpinetum* i 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*, które obejmują grupę żyznych i średniożyźnych wielogatunkowych lasów dębowo-grabowych charakteryzujących się złożoną strukturą i dużym bogactwem florystycznym oraz wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową, stwierdzono długi płat siedliska - położony na północ od miejscowości Gniew na zachodnim brzegu Wisły. Pojedyncze płaty występują także na północnym i zachodniopółnocnym krańcu rezerwatu „Las Mątawski” oraz na południe od miejscowości Biała Góra. Ze względu na dużą przydatność siedlisk omawianego zbiorowiska do uprawy niemal wszystkich rodzimych oraz większości obcych gatunków drzew leśnych, drzewostany grądowe zostały mniej lub bardziej zniekształcone przez gospodarkę leśną. Głównymi zagrożeniami są zaburzenia struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanu oraz wprowadzanie gatunków drzew siedliskowo i geograficznie obcych takich jak np. dąb czerwony *Quercus rubra*, robinia akacja *Robinia pseudoakacia*. Stan ochrony obu tych siedlisk oceniono jako niezadowolający (U1)

Jako sposoby ochrony niezbędne jest pozostawienie w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% drzewostanu macierzystego wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy). Powinny być one trwale zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu. Konieczne jest ograniczenie udziału gatunków siedliskowo obcych a także buka *Fagus sylvatica*.

Siedlisko 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, *olsy źródłiskowe*) obejmuje lasy zbudowane głównie z wierzy białej *Salix alba* i wierzy kruchej *Salix fragilis*, występuje w rozproszonych płatach praktycznie na całym badanym terenie wzdłuż obu brzegów Wisły na szerokości koryta, w obrębie którego zachodzi proces madotwórczy, a gleby cechuje odpowiednio wysoki poziom wody gruntowej. Siedlisko to zwykle przylega do koryta właściwego Wisły, gdzie jest podtapiane przez większą część roku, zwłaszcza po obfitych opadach. Zaobserwowano silną kolonizację siedliska przez kenofity pochodzenia północnoamerykańskiego głównie przez gatunki takie jak klon jesionolistny *Acer negundo*, aster lancetowaty *Aster lanceolatus*, aster nowobelgijski *Aster novi-belgii*, uczepek zwodniczy *Bidens connata*, kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*, miłka owłosiona *Eragrostis pilosa*, przymiotno białe *Erigeron annuus*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, słonecznik bulwiasty *Helianthus tuberosus*, rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria japonica*, nawłóć kanadyjska, *Solidago canadensis*, nawłóć późna *Solidago gigantea*, nawłóć wąskolistna *Solidago graminifolia*. Z uwagi na lekkonasiennność wierzb i ich wybitną zdolność do rozmnażania wegetatywnego oraz intensywny wzrost wskazane jest pozostawianie miejsc nieużytkowanych, do samorzutnego zarośnięcia przez płaty siedliska. Stan ochrony siedliska

oceniono jako zły (U2).

W ramach ochrony czynnej wskazana jest eliminacja inwazyjnych kenofitów z płatów siedliska względnie monitoring ich rozprzestrzeniania. Należy wykluczyć stosowanie środków chemicznych, stosując kontrolowane wrywanie, wypas, koszenie itp. Innym ze sposobów ograniczania neofityzacji jest utrzymywanie dużego zwarcia drzewostanów i wiklin, uniemożliwiającego rozwój światłoządnych roślin synantropijnych.

Siedlisko 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum* obejmujące łąg wiązowo-jesionowy, który jest zbiorowiskiem o drzewostanie zbudowanym z dwu lub trzech warstw. W najwyższej warstwie budują go *Quercus robur* i *Fraxinus excelsior*. W niższych warstwach występują: wiąz *Ulmus* i klon *Acer* oraz grab pospolity *Carpinus betulus*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, klon pospolity *Acer campestre*, jabłoń dzika *Malus sylvestris*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, a sporadycznie także: topola biała *Populus alba*, topola czarna *Populus nigra*, wierzba biała *Salix alba* i wierzba krucha *Salix fragilis*. Siedlisko to występuje na rozproszonych rzecznych terasach akumulacyjnych znajdujących się ponad poziomem wylewów corocznych i położonych w zasięgu zalewów epizodycznych po obu stronach Wisły. Największy płat siedliska występuje na obszarze objętym ochroną rezerwatową „Las Mątański”. Obszar ten położony jest w widłach rzeki Wisły i Nogatu, i zajmuje całą dostępną nieckę terenową w obniżeniu obu dolin rzecznych. Według oceny stanu ochrony łągu, obszar ten nie ulega zalewowi, co pozbawiło znaczą część siedliska specyficznych właściwości, a to wpłynęło na zanik procesów aluwialnych i doprowadziło do procesu brunatnienia gleby, którego następstwem są zauważalne zmiany składu florystycznego runa. Przejawem tego procesu są zmiany określane procesem gładowienia łągów. Dodatkowym czynnikiem negatywnie oddziałującym na ten typ lasu jest proces zamierania jesionu, który powoduje m.in. większy dostęp światła do dna lasu oraz rozwój gatunków nitrofilnych i światłolubnych. Należy popierać w drzewostanie dęby, wiązy i jesiony oraz prowadzić eliminację gatunków obcych siedliskowo i geograficznie tj. sosny i świerka w procesie cięć trzebieżowych lub rębni złożonych. Stan ochrony siedliska oceniono jako niezadowolający (U1).

Dla ochrony tego siedliska konieczne jest ograniczenie zaśmiecania, zapobieganie dopływu ścieków do płatów siedliska, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów oraz usunięcie gatunków roślin inwazyjnych i obcych dla siedliska.

Spośród zwierząt Minóg rzeczny 1099 – to gatunek rozpowszechniony w dorzeczu dolnej Wisły. Rozpatrywany odcinek rzeki stanowi fragmenty szlaku migracyjnego tego gatunku, przy czym nie ma znaczenia tarliskowego. Minóg rzeczny jest gatunkiem dwuśrodowiskowym (anadromicznym). Tarło odbywa w rzekach (tam też przechodzi rozwój larwalny), natomiast właściwy okres jego odżywiania, a faktycznie pasożytowania, odbywa się w morzu. Minóg rzeczny tarło odbywa gromadnie, wiosną (przełom kwietnia i maja) na płytkich, kamienistych odcinkach cieków.

Ogólną ocenę zachowania populacji gatunku w obszarze Natura 2000 określono na C. Stan zachowania w obszarze Natura 2000 nieznan - XX. Stan ochrony gatunku wg monitoringu GIOŚ (2009) oceniony został na terenie kraju jako zły (U2). W ramach prowadzonych prac, przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji terenowej (monitoringu) było niemożliwe ze względu na ograniczenia terminowe, jak również problemy metodyczne wynikające ze

specyficznej biologii gatunku. Badania powinny obejmować cały okres migracji tarłowej tj. od IV kwartału do II kwartału następnego roku kalendarzowego. Konieczne jest pilne podjęcie kierunkowych badań zmierzających do określenia parametrów lokalnej populacji i wprowadzenie ewentualnych dodatkowych zapisów i zabiegów ochronnych ustalonych na podstawie zgromadzonych materiałów.

1106 Łosoś - gatunek występujący w dorzeczu dolnej Wisły. Przyjmuje się, że w dorzeczu Wisły występowały dwie subpopulacje łososia: letnia i zimowa. Osobniki z subpopulacji letniej wycierały się w dopływach dolnej Wisły, a osobniki z subpopulacji zimowej docierały aż do górnej Wisły. Opisywany odcinek Wisły stanowi fragment szlaku migracyjnego gatunku o dużym znaczeniu. Liczebność populacji łososia atlantyckiego uzależniona jest od zarybień. Liczbę migrujących na tarło dorosłych ryb ogranicza prowadzona na morzu w pobliżu ujścia Wisły i na dolnym odcinku tej rzeki eksploatacja rybacka. Ogólną ocenę zachowania populacji gatunku w obszarze Natura 2000 określono na C. Stan ochrony w obszarze Natura 2000 oceniono jako zły (U2). Stanowiska monitoringowe GIOŚ znajdowały się w 5 obszarach Natura 2000. Na żadnym z nich nie była możliwa pełna ocena stanu ochrony gatunku, ze względu na nieznaną stan populacji lub zbyt małą liczbę stanowisk. Stan ochrony gatunku wg monitoringu GIOŚ (2009) oceniony został na terenie kraju jako niewłaściwy (U1). W ramach prac zgromadzono wszelkie dostępne informacje na temat populacji gatunku w granicach obszaru. Dolna Wisła stanowi korytarz migracyjny łączący środowiska morskie z obszarami rozrodczymi w górnych partiach dopływów Wisły. Informacje mówiące o skali pozyskania (rybackiego i wędkarskiego) gatunku uzyskano z PZW Gdańsk dla całego analizowanego obszaru. W związku z tym, iż w ramach prac nad PZO nie przeprowadzono oceny stanu zachowania populacji gatunku w obszarze, zebrane dane pozwoliły na zdiagnozowanie działalności wędkarskiej i rybackiej jedynie jako jednego z głównych potencjalnych zagrożeń wpływających na stan populacji gatunku w obszarze. W latach 2007-2011 raportowano odłowy o wielkości do 1000 kg ryb rocznie, co w istotny sposób przekładało się na ilość ryb docierających na potencjalne tarliska. Potwierdzają to próbne odłowy tarlaków na Drwęcy w 2012 roku, kiedy odłowiono zaledwie jednego osobnika (Dane PZW Toruń). Istotny wpływ na prężność populacji w dorzeczu Wisły będzie miało ujednoczenie zapisów ochronnych dla gatunku w całym obszarze migracji. Zapisy ochronne w jednym obszarze nie zabezpieczą gatunku, biorąc pod uwagę rabunkową eksploatację rybacką w estuarium. Konieczne jest pilne podjęcie kierunkowych badań zmierzających do określenia parametrów lokalnej populacji i wprowadzenie zapisów i zabiegów ochronnych na bazie zgromadzonych materiałów i zdiagnozowania istotnych zagrożeń.

1130 Boleń jest gatunkiem charakterystycznym dla dużych rzek nizinnych, zasięg jego występowania obejmuje cały kraj z wyjątkiem górnych odcinków krainy pstrąga. W całej dolnej Wiśle jest rozpowszechniony, jednak nieliczny. Ostoja Dolna Wisła obejmuje zarówno miejsca rozrodu, jak i żerowiska. Boleń jest gatunkiem długo żyjącym, najstarsze osobniki w Polsce miały 16 lat. Dojrzałość płciowa osiągają zwykle w 4-5 roku życia, przy długości powyżej 30 cm. Tarło bolenia odbywa się wczesną wiosną i poprzedzone jest zwykle wędrówką tarłową ryb w górę rzeki. Boleń jest rybą migrującą. Obserwowane są wędrówki tarłowe, zimowiskowe i pokarmowe. Nasilenie wędrówek ma miejsce w maju i czerwcu. Boleń jest gatunkiem o znaczeniu gospodarczym, co oznacza, że na liczebność populacji tego gatunku wpływają zarówno połowy rybackie jak i wędkarskie oraz ewentualne zarybienia prowadzone przez użytkowników. Dorosłe

osobniki wykorzystują środowiska nurtowe rzeki, natomiast narybek wykorzystuje strefy przybrzeżne i starorzecza połączone z rzeką.

Ogólną ocenę zachowania populacji gatunku w obszarze Natura 2000 określono na C. Stan zachowania w obszarze Natura 2000 pozostaje nieznanym – XX. Stan ochrony gatunku na wszystkich stanowiskach monitoringu GIOŚ (lata 2009-2010 - 16 stanowisk, w tym 10 w obszarach sieci Natura 2000) jest niewłaściwy (4 stanowiska – niezadowolający, 12 stanowisk – zły). Na żadnym z monitorowanych stanowisk nie stwierdzono właściwego stanu populacji bolenia, stan siedlisk w zdecydowanej większości analizowanych przypadków również był niezadowolający lub zły. Na większości stanowisk perspektywy zachowania gatunku określono jako niezadowolające lub złe.

W ramach prac nad projektem PZO nie przeprowadzono szczegółowej inwentaryzacji terenowej. Ustalenia w zakresie występowania gatunku w wodach obszaru oparto na danych literaturowych na temat ichtiofauny dolnej Wisły. Dodatkowe informacje mówiące o skali pozyskania (rybackiego i wędkarskiego) gatunku uzyskano z PZW Gdańsk dla całego analizowanego obszaru. Podobnie jak w przypadku łososia, zebrane dane pozwoliły na zdiagnozowanie działalności wędkarskiej i rybackiej jedynie jako jednego z głównych zagrożeń potencjalnych wpływających na stan populacji gatunku w obszarze. W latach 2007-2011 raportowane dane mówiły o pozyskaniu przeciętnie ok. 400 kg ryb rocznie z silną tendencją wzrostową. Istotny wpływ, z powodu odbywania sezonowych wędrówek, na lokalne populacje potencjalnie ma gospodarka zasobami w górnym biegu rzeki. Konieczne jest pilne podjęcie kierunkowych badań zmierzających do określenia parametrów lokalnej populacji i wprowadzenie ewentualnych dodatkowych zapisów i zabiegów ochronnych na bazie zgromadzonych materiałów i zdiagnozowania istotnych zagrożeń.

Koza 1149 jest gatunkiem szeroko rozpowszechnionym w kraju. Lokalne populacje kozy zasiedlają koryto Wisły oraz system zbiorników wodnych i cieków doliny rzecznej połączone stale lub okresowo z korytem rzeki. Najliczniej kozy notowane są w strefie przybrzeżnej rzeki oraz włączonych z korytem Wisły starorzeczach i w otwartych zatokach. W granicach ostoi występują korzystne warunki dla trwałego występowania licznej populacji kozy. Koza jest gatunkiem krótkowiecznym. Najstarsze okazy dożywają szóstego roku życia. Tarło kozy rozpoczyna się, gdy woda osiąga temperaturę powyżej 16-18 °C. Trwa od maja do początków lipca i jest porcyjne. Gatunek związany jest zarówno z wodami płynącymi, w których wybiera miejsca o małym przepływie (ok. 0,15 m/s), jak i stojącymi.

Ogólna ocena zachowania populacji gatunku w obszarze Natura 2000 określona została jako C. Stan ochrony w obszarze Natura 2000 niemożliwy do weryfikacji i oceny z uwagi na brak dostatecznych danych - XX.

W niniejszym zarządzeniu zaplanowano działania polegające na inwentaryzacji łososia, minoga, bolenia oraz kozy w obszarze i ocenie stanu ochrony gatunków w obszarze Natura 2000 w granicach województwa pomorskiego zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ (Państwowego Monitoringu Środowiska, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska). identyfikacja zagrożeń istniejących i potencjalnych, zaplanowanie działań ochronnych wynikających z wykazanych zagrożeń oraz zaplanowanie monitoringu przedmiotu ochrony i realizacji działań ochronnych. Działania te prowadzone na terenie województwa pomorskiego będą wystarczające do uzupełnienia stanu

wiedzy na temat gatunku w obszarze i nie ma potrzeby prowadzenia inwentaryzacji na niewielkim fragmencie obszaru w granicach województwa kujawsko-pomorskiego.

Spośród monitorowanych przez GIOŚ stanowisk (odłowy w latach 2009-2010 prowadzono na 46 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym, rozmieszczonych w dorzeczach Wisły, Odry, Warty, Bugu i Nidy oraz rzekach bezpośrednio uchodzących do Bałtyku, w tym 26 stanowisk kozy znajduje się na 18 obszarach sieci Natura 2000) stan populacji określono jako właściwy zaledwie na czterech, na pozostałych był niezadowolający (21 stanowisk), zły (19) lub nieznan (2).

Zaplanowany monitoring będzie dotyczył stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków – przedmiotów ochrony obszaru. Monitoring zaprojektowano zgodnie z metodyką do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zatem wartości poszczególnych wskaźników struktury i funkcji będą określone i zwaloryzowane wg przewodników metodycznych wydawanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Monitoring będzie wykonywany co 4-5 lat.

Pełna ocena stanu ochrony siedlisk i gatunków powinna odbywać się co 10 lat, w ramach kolejnych PZO.

Nie wskazano potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000. Informacje zgromadzone na potrzeby niniejszego PZO są wystarczające dla prawidłowego zaplanowania działań ochronnych.

Nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w planie zagospodarowania województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu PZO. Informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia PZO zamieszczono w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku oraz RDOŚ w Bydgoszczy, stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku oraz RDOŚ w Bydgoszczy, tablicach ogłoszeń urzędów gmin, urzędów miast, starostw powiatowych położonych w obrębie obszaru oraz w prasie („Gazeta Wyborcza z dn. 2 lutego 2013 r.).

Zorganizowano trzy spotkania dyskusyjne, których tematem były zapisy w projekcie PZO. Informację o przystąpieniu do sporządzenia PZO zamieszczono w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku oraz RDOŚ w Bydgoszczy, stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku oraz RDOŚ w Bydgoszczy, tablicach ogłoszeń urzędów gmin, urzędów miast, starostw powiatowych położonych w obrębie obszaru oraz w prasie („Gazeta Wyborcza z dn. 8 października 2013 r.).

Udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.), został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28.01.2013 r., na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Bydgoszczy, na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku oraz na stronie internetowej RDOŚ w Bydgoszczy, w prasie („Gazeta Wyborcza z dn. 28 października 2014 r.).

oraz przesłane z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń do urzędów gmin, miast i starostw powiatowych położonych na terenie obszaru Natura 2000. Na wniesienie uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych wyznaczono okres 21 dni.

W tym czasie wpłynęły uwagi i wnioski do przedmiotu powyższego postępowania od:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, pismo z dnia 17 listopada 2014 r., zn.: WPN.6320.18.2.2014.BKW,
- 2) Klubu Przyrodników, pismo z dnia 18 listopada 2014 r.,
- 3) Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku, pismo z dnia 7 listopada 2014 r., zn.spr.:ZO-732-2-25/14,
- 4) Towarzystwa Ochrony Przyrody, pismo z dnia 21 listopada 2014 r.,
- 5) Polskiego Związku Wędkarskiego, okręg w Gdańsku, pismo PGR-W/Z/3108/14 z dnia 19 listopada 2014 r.,
- 6) Nadleśnictwa Kwidzyn, pismo Zn.spr.: ZPk-732B-4/2014 z dnia 21 listopada 2014 r.,

Do zgłoszonych uwag odniesiono się w następującym zakresie:

RDOŚ BYDGOSZCZ:

1. Uwzględniono i skorygowano wskazane oczywiste omyłki pisarskie.
2. Skorygowano podstawę prawną sporządzenia planu zadań ochronnych wg stosownej uwagi tj. zmieniono zapis: „art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627)” na: „art. 28 ust. 5 i 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.)”
3. Poproszono o weryfikację punktów załamania granicy obszaru Natura 2000 w związku z nieścisłością w ilości punktów, między danymi wg RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy, a wykonawcą projektu PZO. Dnia 20 listopada 2014 r. ponownie pobrano aktualną warstwę z granicą obszaru z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i wygenerowano punkty załamania tejże granicy. Ich liczba wynosi, wg wcześniejszych zasobów RDOŚ w Gdańsku oraz GDOŚ – 4566.
4. W odniesieniu do ust. 6 oraz ust. 13 załącznika nr 3, tj. określenia zagrożeń dla przedmiotu ochrony 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion-robore-petraeae*) oraz 1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio* zgłoszono następującą uwagę: „Określony cel działań ochronnych potwierdza, że brak tego siedliska w obszarze. W przypadku, gdy w trakcie prac uzyskano wiedzę o konieczności usunięcia siedliska przyrodniczego bądź gatunku z listy przedmiotów ochrony, należy informację o braku podstaw do oceny zagrożeń, wskazania celów działań ochronnych oraz zaplanowania działań ochronnych umieścić w zał. 3–4 (z uzasadnieniem, np. „z powodu braku siedliska/gatunku w obszarze”). W Uzasadnieniu należy wskazać podstawy decyzji o usunięciu oraz opisać planowane procedury (np. usunięcie z SDF, przesłanie wniosku do GDOŚ)”.
- RDOŚ w Gdańsku uwzględnił powyższe, umieszczając w załącznikach 3 i 4 informację „*Nie dotyczy (brak przedmiotu ochrony w obszarze)*”, jednak tylko w odniesieniu do głowacza białopłetwego, ponieważ dla siedliska 9190, po uwzględnieniu uwag GDOŚ, zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy nt. siedliska.
5. W odniesieniu do ust. 9, 10, 11, 12 oraz 14 załącznika nr 3 zwrócono uwagę, aby obecny zapis uzupełnić o “Zagrożenia istniejące: U Nieznane zagrożenie lub nacisk”. Zapisy te wniesiono.
6. Zwrócono uwagę, iż w załączniku nr 5, dla siedliska 3150 działanie ochronne: “Likwidacja licznych dzikich wysypisk śmieci i wylewisk nieczystości w zlewniach jezior oraz przeniesienie poza zlewnie jezior budowy wysypisk śmieci komunalnych, przemysłowych i pochodzenia

rolniczego” oraz dla siedliska 91E0 i 91F0 „Likwidacja licznych niewielkich dzikich wysypisk śmieci i wylewisk nieczystości w sąsiedztwie płątów siedlisk” regulują odrębne przepisy i w PZO nie można wprowadzać działań regulowanych przepisami odrębnymi. Ponadto zwrócono uwagę, iż określenie “najbliższe sąsiedztwo płątów siedlisk” w przypadku lokalizacji działania dla siedliska 3150 jest nieprecyzyjne.

RDOŚ w Gdańsku przychyliła się do powyższej uwagi, iż zapobieganie dopływu ścieków i nieczystości do starorzeczy i ich zlewni oraz płątów siedlisk 91E0 i 91F0 poprzez cykliczne sprzątanie zalegających odpadów w tym przemysłowych oraz pochodzenia rolniczego wokół płątów siedliska wynika z przepisów regulowanych ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.). W związku z powyższym, działania, które w przypadku siedliska 3150 dla lokalizacji: w promieniu 20 m od wszystkich płątów siedliska w obszarze, tj. części działek ewidencyjnych:

1) Województwo pomorskie:

a) Powiat malborski, gmina Miłoradz, obręb Kończewice, dz. 194,

Obręb Pogorzała Wieś: dz. 8, 4

b) Powiat tczewski, Gmina Subkowy, obręb Gorzędziej, dz. 37, 38, 41

Obręb Wielka Słońca dz. 282, 266, 205, 225, 220, 221, 330/ 11, 330/12, 330/13, 330/14, 330/3, 241/1, 241/2, 242

Gmina Pelplin, obręb Międzyłęż, dz. 34, 178, 185, 186, 187, 237/1,

Gmina Gniew, obręb Kuchnia, dz. 63, 62, 95

Obręb Polskie Gronowo: dz.: 298, 154, 155, 156, 157, 181, 182, 183, 184/4,

Obręb Gniew: dz. 5, 8, 7, 6/2, 8/2, 12/2, 9, 1,

Obręb Nicponia: dz. 255/4, 255/1, 273, 274, 277, 344, 343, 346, 347,

Obręb Tymawa: dz. 272/1, 271, 270, 269, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282/4, 283, 284,

Obręb Jażwiska: dz. 167, 168, 169, 170, 174, 160, 162, 164,

Obręb Opalenie: 434, 435/1, 595, 596, 597,

Obręb Widlice: dz. 302/1, 295/1, 25, 181/1, 286

c) Powiat sztumski, Gmina Sztum,

Obręb Gościszewo: dz. 14, 315/5, 315/2, 315/6, 315/3, 315/4,

Obręb Uśnice: dz. 383/1, 382, 388, 358, 359, 125, 329, 365, 397, 434, 436,

Obręb Biała Góra: dz. 315, 271, 415, 236, 207/2

Obręb Piekło: dz. 51/2, 67;

d) Powiat kwidzyński, Gmina Ryjewo,

Obręb Benowo, dz. 299/1, 299/2

Obręb Jarzębina: dz. 199/2, 199/4, 111, 41, 135, 195, 199/6, 140, 141, 142, 180, 150, 152, 158, 157,

Gmina Kwidzyn, obręb Janowo: dz. 318, 238, 237, 227, 228, 229, 31/1, 32/1, 20/1, 21, 22, 23, 24/1, 25

Obręb Grabówko: dz. 211, 212/1,

Gmina Sadlinki, obręb Grabowo, dz.: 174/3

Obręb Kaniczki, dz.: 314/1, 314/4,

Obręb Więdlina, dz.: 276/1, 274,

Obręb Nebrowo Wielkie, dz.: 251/9, 251/10, 251/11, 251/14, 251/12, 251/13, 62

Obręb Głina: dz.: 254/5, 3, 254/7, 254/9, 254/10, 254/13, 254/14, 254/15, 254/16, 254/17, 254/18, 254/19,

Obręb Rusinowo, dz.: 254/9, 254/10, 254/12, 254/11, 254/13, 254/17, 1/6, 1/7, 1/3,

2) Województwo kujawsko-pomorskie,

powiat świecki, Gmina Nowe, obręb Kozielec, dz.: 7, 12;

dla siedliska 91E0: powiat Malborski, Gmina Miłoradz, Obręb Pogorzała Wieś, dz.: 8, 288/2

powiat tczewski, Gmina Gniew obręb Wielkie Walichnowy, dz.: 477, Obręb Kuchnia: dz.: 22, 20,

12, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 4, 3/2, 3/1, 2, 1, Obręb Polskie Gronowo, dz.: 85, 84, 83, 82, 81, 79, 78, Nadleśnictwo Kwidzyn: 15-08-1-10-291-b-00, 15-08-1-09-2D-c-00, 15-08-1-10-299-y-00, 15-08-1-10-299-t-00, część wydzieleń: 15-08-1-10-299-g-00, 15-08-1-10-299-p-00 oraz powiat malborski, Gmina Miłoradz, obręb Mątowy Małe: dz.: 288/1, 290/1, 289/2, 206/3, 292, 291, 294, 295, 298, 297/1, powiat sztumski, Gmina Sztum, Obręb Piekło, dz.: 383, Powiat kwidzyński, Gmina Ryjewo, obręb Benowo, dz.: 299/2, 299/3, Powiat tczewski, Gmina Gniew, Obręb Ciepłe, dz.: 88/1, 116/6, 88/2, 88/3, 13/1, 10, 92, 115, 87, 89/1, 88/1, dla siedliska 91F0 zostały zgodnie z sugestią usunięte z treści projektu zarządzenia.

7. Do zapisów: „Nie lokalizować w obrębie międzywala i sąsiedztwa (100 m wokół) starorzeczy budowy wysypisk śmieci komunalnych, przemysłowych i pochodzenia rolniczego” oraz „Nie zmieniać stosunków wodnych powodujących pogorszenie stanu siedliska (wypływanie, osuszanie) poprzez zachowanie obecnego stopnia zabudowania wałów i budowli odgradzających starorzecza i zbiorniki wodne w bezpośredniej bliskości koryta Wisły” zgłoszono uwagę: „Należy usunąć ten zapis. Nie wprowadza się zakazów w PZO. Ponadto przedmiotowe kwestie powinny być rozstrzygane na etapie oceny oddziaływania na środowisko. Ograniczenia w zakresie sposobu gospodarowania wynikają z art. 33 ust 1 ustawy o ochronie przyrody, gdzie zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000”. Zapisy te zostały usunięte z projektu zarządzenia.

8. Do zapisu: “W obrębie starorzeczy nie wprowadzać nierodzimych ryb roślinożernych zagrażających siedlisku (karpiowatych); nie dokarmiać ryb, nie łowić z użyciem sieci lub podbieraków niszczących roślinność” zgłoszono uwagę, iż „Należy wskazać dopuszczalny sposób gospodarowania, a nie określać zakaz oraz właściwie określić podmiot odpowiedzialny za realizację zadania. Podmiotem odpowiedzialnym nie zawsze może być PZW, zaleca się przekształcić na bardziej ogólny zapis np. „uprawniony do rybactwa, na podstawie porozumienia z sprawującym nadzór nad obszarem”. Zapis ten doprecyzowano określając, iż w obrębie starorzeczy należy zarybiać wyłącznie gatunkami ryb drapieżnych. W kwestii podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie powyższego działania użyto sugerowanego zapisu tj. “uprawniony do rybactwa, na podstawie porozumienia z sprawującym nadzór nad obszarem”.

9. W kwestii działania ochronnego dla siedliska 6150 zapytano, czy faktycznie działanie polegające na “usunięciu mechanicznym wiosną lub latem (do 5 razy w sezonie) przed zakwitnięciem gatunków inwazyjnych roślin zielnych: kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*, przymiotno białe *Erigeron annuus*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria japonica* z usunięciem pozyskanej biomasy poza płat siedliska jest działaniem fakultatywnym, odpowiada się, iż zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (pismo z dnia 9 marca 2012 r. Zn.: DON-WZ.600.8.2012.SŚ) działania fakultatywne w obrębie siedlisk rolnych dotyczą czynności wymagających od rolników zmiany sposobu gospodarowania bądź wykonywania dodatkowych zadań zapisanych w PZO, co związane jest z ponoszeniem dodatkowych kosztów zapewniających właściwy stan zachowania przedmiotów ochrony. Zatem usuwanie inwazyjnych roślin zielnych zakwalifikowano jako działanie fakultatywne dopisując, iż dotyczy to siedlisk rolnych.

10. Zgłoszono uwagę, iż w granicach województwa kujawsko-pomorskiego nie występuje siedlisko 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum* i należy usunąć RDOŚ w Bydgoszczy jako jeden z podmiotów odpowiedzialnych za realizację działania polegającego na monitoringu stanu ochrony siedliska na podstawie metodyki PMS GIOŚ, co 4-5 lat od momentu obowiązywania PZO.

Jak wynika z dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000, z załącznika graficznego nr 9, arkusz 7 oraz danych przestrzennych siedlisk przyrodniczych w formacie .shp. siedlisko 9170 znajduje się w granicach rezerwatu przyrody „Wiosło Duże” w granicach administracyjnych województwa kujawsko-pomorskiego. Nie widzi się zatem podstaw do nie uwzględniania RDOŚ w Bydgoszczy jako podmiotu odpowiedzialnego za realizację powyższego działania.

11. Zgłoszono uwagę do załącznika nr 5 dotyczącą uzupełnienia stanu wiedzy nt. przedmiotów ochrony (1099 minóg rzeczny *Lamperta fluviatilis*), aby dopisać: "działanie prowadzone na terenie woj. pomorskiego będzie wystarczające do uzupełnienia stanu wiedzy na temat gatunku w obszarze i nie ma potrzeby prowadzenia inwentaryzacji na niewielkim fragmencie obszaru w granicach woj. kuj-pom. Lokalizacja: obszar Natura 2000 w granicach woj. Pomorskiego”.

RDOŚ w Gdańsku podziela powyższą uwagę i w lokalizacji działania wskazano jedynie obszar województwa pomorskiego. Ponadto, przeniesiono go również dla innych przedmiotów ochrony tj.: 1106 Łosoś atlantycki *Salmo salar*, 1130 Boleń *Aspius aspius*, 1149 Koza *Cobitis taenia*.

12. Z tytułu załącznika nr 6 usunięto zgodnie z wniesioną uwagą „miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ponieważ nie określono wskazań do tych dokumentów planistycznych. W przypadku braku konieczności zmian zapisów w dokumentach planistycznych, informacja o odstąpieniu od przedstawienia propozycji zmian zapisów musi zostać ujęta w uzasadnieniu do zarządzenia” oraz w treści uzasadnienia zawarto informację nt. braku konieczności wprowadzania zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

13. Zwrócono uwagę iż w pkt 3 załącznika nr 6 w projektowanych zmianach zapisów w dokumentach planistycznych sugerowana potrzeba dopisania, iż przedsięwzięcia te mogą znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000” jest zbędna, gdyż wszystkie zapisy, których to dotyczy wymagają oceny oddziaływania na środowisko, co regulowane jest przez odrębne przepisy.

Niemniej jednak, RDOŚ w Gdańsku uznał, iż zawarcie takiego sformułowania w dokumencie planistycznym jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowe będzie dodatkowo zwracało uwagę na potrzebę ochrony środowiska i przyrody.

14. W uzasadnieniu do zarządzenia zgodnie ze zgłoszoną uwagą w stosownych miejscach uzupełniono zapisy o informację, iż z projektem zarządzenia można było zapoznać się także na stronie internetowej oraz tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

15. Zgłoszono uwagę, aby w treści uzasadnienia do zarządzenia w miejscu, gdzie stwierdza się, iż nie ma potrzeby sporządzania planu ochrony obszaru Natura 2000 podać uzasadnienie “np. Informacje zgromadzone na potrzeby niniejszego PZO są wystarczające dla prawidłowego zaplanowania działań ochronnych.” RDOŚ w Gdańsku uwzględnił wniesioną uwagę poszerzając treść uzasadnienia o powyższy zapis.

16. Poproszono, aby w treści uzasadnienia dopisać, że projekt PZO zostanie zaopiniowany przez członków RROP w Bydgoszczy.

Zapis uwzględniono.

Uwagi Klubu Przyrodników:

1. W akcie prawa miejscowego nie można zawierać zapisów „Określenie zagrożeń istniejących było

niemożliwe do zrealizowania z powodu terminowych ograniczeń realizacji prac”. To organ ustanawiający PZO zdecydował o zleceniu niezbędnych prac, jego obowiązkiem było zlecić takie prace i w takich terminach, by zostały zebrane informacje niezbędne do wypełnienia ustawowego zakresu planu.

Analizując powyższe, z treści zarządzenia usunięto zapis, iż określenie zagrożeń było niemożliwe z powodu terminowych ograniczeń realizacji prac, zastępując go zapisem mówiącym jedynie, iż zagrożenie istniejące nie zostało poznane, co dopuszcza metodyka tworzenia planu zadań ochronnych.

2. Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, akt prawa miejscowego powinien stanowić jednoznaczne normy prawne, zrozumiałe na podstawie tylko samego aktu bez potrzeby odnoszenia się do źródeł zewnętrznych. W związku z tym, cel działań ochronnych należy określić jako konkretny opis stanu, który powinien zostać osiągnięty, bez odwołań do ocen stanu ochrony w formie FV, U1 lub U2, kryteria tych ocen są określone tylko przez GIOŚ, który może je zmienić – a wówczas wywołałoby to niedopuszczalny skutek w postaci faktycznej zmiany treści norm aktu prawa miejscowego.

RDOŚ w Gdańsku przychyła się do uwagi Klubu Przyrodników stwierdzając, iż cel działań ochronnych powinien być mierzalny. Nie ujmując słuszności tej uwagi, przyjęto jednak, iż w sytuacji, gdy celem jest utrzymanie stanu obecnego siedliska lub gatunku, dalsze doprecyzowanie nie jest konieczne. Ponadto na dzień tworzenia aktu prawnego dane zawarte w dokumentacji PZO, stanowiącego podstawę merytoryczną jego utworzenia, wskazują na metodykę dostępnych publikacji i w tym zakresie powołanie się na publikowaną metodykę monitoringu GIOŚ wydaje się być wystarczające.

3. Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, akt prawa miejscowego powinien stanowić jednoznaczne normy prawne. Normy takiej nie tworzy zapis „użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego”, ponieważ treść tej normy zmieniałaby się z każdą zmianą PROW; nie ma przy tym gwarancji, że PROW będzie zawierał pakiet odpowiedni dla siedliska w rozpatrywanym obszarze. Zgodnie z delegacją ustawową, działania ochronne ma określić Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, a nie Minister Rolnictwa. Jako działanie fakultatywne należy więc wskazać reżim użytkowania optymalny dla siedliska, wykreślając odniesienia do PROW.

Uwagę uwzględniono, przyjmując jako zasadne podejście, iż brak aktualnie wskazanego kształtu PROW może być istotnym naruszeniem w odniesieniu do ochrony siedliska przyrodniczego 6510. Należy jednak zwrócić uwagę, iż potrzeba odnoszenia się do PROW wynikała również z dotychczasowych doświadczeń RDOŚ w tym zakresie (sugestie ARiMR i Pomorskiej Izby Rolniczej wskazują bowiem na problemy związane z rozbieżnością obydwu dokumentów i trudności dla rolników chcących podjąć się wynikających z PROW zobowiązań). Organ rozważył jednak, że zarządzenie w sprawie PZO powinno definiować działania zmierzające do realizacji zakładanego celu dla chronionych siedlisk przyrodniczych. Zatem odnoszenie się do treści PROW, którego treść nie jest znana uznał za niewłaściwe. W tym zakresie uwaga złożona przez Klub Przyrodników jest zasadna.

4. Dla łągów (91E0 i 91F0), zbyt ogólnikowy jest zapis działania ochronnego „modernizacja systemów melioracyjnych i sprawne zarządzanie nimi” – konieczne jest doprecyzowanie, jakie konkretne działania mają być wykonane w ramach modernizacji i jakie warunki wodne w łągach

ma zapewnić zarządzanie tym systemem. Zapis budzi w ogóle wątpliwości – dla ochrony łągów nie jest potrzebny system melioracyjny, tylko zachowanie reżimu hydrologicznego rzeki, gwarantującego okresowe zalewy łągów wodami rzecznyymi, może być konieczna relokacja obwałowań tak, żeby łągi mogły być zalewane.

RDOŚ w Gdańsku przychylił się do uwagi Klubu Przyrodników, iż działanie polegające na modernizacji systemów melioracyjnych jest działaniem o zbyt ogólnym charakterze, nie zapewniającym odpowiedniego zabezpieczenia dla łągów. W związku z powyższym działanie to zostało usunięte z treści zarządzenia. W kwestii relokacji obwałowań tj. odsunięcia wałów od koryta rzeki i tym samym poszerzenia międzywała, tut. organ potwierdza, iż niewątpliwie służy to ochronie i odtwarzaniu warunków wodnych w jakich wykształcały się ekosystemy łągowe. Jednakże należy wziąć pod uwagę, iż przebudowa wałów na obszarze jakim jest Dolna Wisła byłoby przedsięwzięciem o znacznej skali, wymagające wcześniejszej, rzetelnej i drobiazgowej analizy, także w odniesieniu wpływu takiej inwestycji na środowisko. Podkreślenia wymaga fakt, iż próby rozwiązania problemu podejmowano już przy tworzeniu dokumentacji do planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Las Mątawski”. Problem ochrony przeciwpowodziowej terenów dolnego biegu rzeki i problemy formalno-prawne uniemożliwiły podjęcie jakichkolwiek przedsięwzięć w tym zakresie. Zatem realizacja takiego przedsięwzięcia wiązałaby się z ogromnym nakładem finansowym, rozstrzygnięciem kwestii własności terenów przyległych do wskazanych lokalizacji obwałowań oraz szeregu formalności z tym związanych wykraczających poza plan zadań ochronnych.

5. Dla bolenia i łososia zapisano ograniczenie presji wędkarskiej, a czy nie należy ograniczyć także presji rybackiej?

Odpowiadając na powyższe, RDOŚ w Gdańsku przychylił się do uwagi, iż w celu ochrony gatunków w obszarze zaplanowane winny być ograniczenia zarówno presji wędkarskiej jak i rybackiej. Niemniej jednak, po przeanalizowaniu powyższego i na podstawie posiadanej wiedzy, usunięto zapisy działań ochronnych dla tych gatunków, uznając, iż dopiero w momencie uzupełnienia stanu wiedzy nt. gatunków w obszarze możliwe będzie zaplanowanie ewentualnych ograniczeń presji wędkarskiej i rybackiej.

6. We wskazaniach do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy ująć wykreślenie zapisów nie dających się pogodzić z ochroną obszaru, a nie tylko ich opatrzenie komentarzem o możliwym potencjalnym oddziaływaniu na obszar Natura 2000.

Odpowiadając na uwagę, RDOŚ w Gdańsku nie widzi podstaw, aby planowane w tych dokumentach przedsięwzięcia nie dawały się pogodzić z ochroną obszaru, zatem nie ma podstaw do wykreślenia ich z dokumentów planistycznych. W trakcie konsultacji społecznych RDOŚ w Bydgoszczy wniósł uwagę, że sugerowana potrzeba dopisania, iż przedsięwzięcia te mogą znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000” jest zbędna, gdyż wszystkie zapisy, których to dotyczy wymagają oceny oddziaływania na środowisko, co regulowane jest przez odrębne przepisy. Niemniej jednak, RDOŚ w Gdańsku uznał, iż zawarcie takiego sformułowania w dokumencie planistycznym jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowe będzie dodatkowo zwracało uwagę na potrzebę ochrony środowiska i przyrody w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

RDLP Gdańsk:

Odnosząc się do uwagi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku „w załączniku nr 5 do projektu zarządzenia dla siedliska przyrodniczego: *Łęgowe lasy dębowo-jesionowo-wiązowe w pkt 4 usunięcie mechaniczne gatunków inwazyjnych z usunięciem biomasy poza obręb siedliska jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie zadania wskazano Nadleśnictwa Kwidzyn i Starogard. Takie wskazanie nadleśnictw, bez wymienienia źródeł finansowania przedsięwzięcia, jest sprzeczne z przepisami artykułu 54 ustęp 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. W myśl tych przepisów, Lasy Państwowe mogą wykonywać zadania z zakresu ochrony gatunkowej roślin i zwierząt oraz sprawować nadzór nad obszarami wchodzącymi w skład sieci Natura 2000, po uzyskaniu na te cele dotacji. RDLP w Gdańsku wnioskuje o wykreślenie Nadleśnictw Kwidzyn i Starogard, ze spisu podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zadania, o którym mowa powyżej*”, organ tut. wyjaśnia: uwaga dot. wykreślenia ze spisu podmiotów odpowiedzialnych Nadleśnictw Kwidzyn i Starogard nie została uwzględniona w treści zarządzenia, gdyż przytoczony przepis art. 54 brzmi: „*Lasy Państwowe otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową, a w szczególności na: opracowanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych, ich realizację, ochronę gatunkową roślin i zwierząt oraz sprawowanie nadzoru nad obszarami wchodzącymi w skład sieci Natura 2000*” nie zaś, że mogą wykonywać ww. zadania po uzyskaniu na te cele dotacji. Treść niniejszego zarządzenia nie wskazuje źródła finansowania działań ochronnych, ale wskazuje podmiot odpowiedzialny za pozyskanie środków na ten cel (dotyczy dotacji z budżetu państwa, środków z funduszy celowych, itp.). Niemniej jednak w przypadku wskazanego działania nr 4 w załączniku nr 5 dla siedliska 91F0 w kolumnie podmiot odpowiedzialny za wykonanie umieszczono następującą treść: „RDOŚ w Gdańsku, Nadleśnictwo Kwidzyn, Nadleśnictwo Starogard, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”

Towarzystwo Ochrony Przyrody:

1. „*Uwaga do załącznika nr 3 (identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ...): Dla większości chronionych w SOO siedlisk przyrodniczych (na przykład – o kodach – 3150, 6510, 91E0) oraz zwierząt (minoga rzeczny, ryb i kumaka nizinny) wśród zagrożeń potencjalnych nie zostało ujęte zagrożenie o pierwszorzędym znaczeniu dla całego SOO – o kodzie J.02.12.02, dotyczące planowanej budowy kolejnego stopnia wodnego w Nieszawie lub w Ciechocinku (jako zagrożenie potencjalne, natury zewnętrznej), czy też Kaskady Dolnej Wisły – aż do ujścia Wisły – czyli już na terenie omawianego SOO. Przedsięwzięcia tego typu spowodują gruntowne przekształcenia nadrzecznego i wodnego ekosystemu Dolnej Wisły, poprzez drastyczne ograniczenie jego reofilnego charakteru.*”

Odpowiadając na powyższe, RDOŚ w Gdańsku informuje, iż zagrożenie to zostało ujęte w treści projektu zarządzenia jako zagrożenie potencjalne dla ww. przedmiotów ochrony.

2. „*Jest zdumiewającą i niezgodną ze stanem faktycznym okolicznością iż odnośnie zwierząt, w tym ryb, chronionych w omawianym SOO nie podano zagrożeń już istniejących. Zagrożeniami takimi są, AKTUALNIE:*

- dla minoga rzeczny oraz kozy pospolitej - wydobywanie piasku i żwiru (o kodzie – C.01.01) – błędnie podane jako „potencjalne”, podczas gdy ono już istnieje w omawianym SOO,
- dla łososa atlantyckiego i bolenia – istniejące „od wieków” kłusownictwo, w tym nie dozwolone połowy sieciowe i z użyciem agregatu. Ponadto TOP zwraca uwagę na sprzeczność – pomiędzy sprecyzowaniem istniejącego zagrożenia dla tej ryby z powodu niewłaściwej gospodarki rybackiej tym gatunkiem w polskiej strefie Bałtyku i w okolicach

*ujścia rzeki – podczas gdy zagrożenie o kodzie F.02 określono wyłącznie jako „potencjalne”. W omówieniu zagrożenia dla łososia – odnośnie zagrożenia potencjalnego o kodzie „H.06.03” (Ogrzewanie termalne akwenów) należy wymienić w ostatniej kolumnie planowaną budowę elektrowni węglowej „PÓLNOC” w gminie Subkowy, która ma odprowadzać wody chłodnicze o podwyższonej temperaturze - bezpośrednio do Wisły,
- dla bolenia nie podano także zagrożenia o kodzie C.01.01 – chociaż w ostatniej kolumnie słusznie powołano się na „eksploatację żwiru”,
- brak określenia zagrożeń istniejących dla kumaka nizinnego z powodu „terminowego ograniczenia realizacji prac terenowych” **powinno skutkować decyzją o przedłużeniu prac projektowych nad omawianym SOO – w celu powzięcia wiedzy praktycznej w tym zakresie.”***

Wyjaśnia się, iż określenie zagrożeń istniejących dla ww. przedmiotów ochrony będzie możliwe podczas uzupełnienia stanu wiedzy na ich temat, co zostało zaplanowane w niniejszym zarządzeniu. Wówczas w szczegółach będzie można zaplanować zakres prac i działań ochronnych niezbędnych dla zachowania przedmiotów ochrony w obszarze. Wymienione w projekcie zarządzenia zagrożenia zdefiniowane zostały jako potencjalne z uwagi na to, iż oceniano jedynie potencjalne siedliska występowania gatunków ryb, a nie przeprowadzono pełnej oceny stanu zachowania przedmiotowych ryb w obszarze zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W odniesieniu do potencjalnego zagrożenia H.06.03 (Ogrzewanie termalne akwenów) odpowiada się jw., iż wszelkie inwestycje, w tym budowa elektrowni PÓLNOC podlegają ocenie oddziaływania na środowisko i regulowane są odrębnymi przepisami. Podkreślenia wymaga, że budowa elektrowni Północ w miejscowości Rajkowy poddana została ocenie oddziaływania na środowisko, w tym w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej. Ocena wykazała brak znaczącego oddziaływania na przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000. Zagrożenie zatem można wpisać jako potencjalne, ale nie jako wskazanie konkretnej inwestycji, której skutki oceniono w odmienny sposób.

3. Uwaga do załącznika nr 4 (cele działań ochronnych) – stanowczo zbyt zdawkowy, należy określić KONKRETNE parametry nie pogorszonego stanu siedliska przyrodniczego, jak również postulowanej poprawy parametrów siedlisk życia ryb.

RDOŚ wyjaśnia, iż PZO dopuszcza określenie celu ochrony jako utrzymanie obecnego stanu ochrony danego siedliska i/lub gatunku w związku z powyższym nie doprecyzowano celów działań ochronnych, a jedynie dopisano, iż chodzi o utrzymanie obecnego stanu ochrony.

4. Uwagi do załącznika nr 5 (działania ochronne i monitoring):

Działanie ochronne typu „Nie lokalizować w obrębie międzywala i sąsiedztwa starorzeczy budowy wysypisk śmieci komunalnych, przemysłowych i pochodzenia rolniczego” faktycznie NIE JEST działaniem, a ZANIECHANIEM działania, ponadto powinno znaleźć odzwierciedlenie w USTALENIACH do dokumentów planistycznych (w Zał. Nr ... do omawianego PZO)

Odpowiadając na powyższe, RDOŚ w Gdańsku informuje, iż zapis działania ochronnego dotyczącego lokalizacji wysypisk śmieci w promieniu 100 m wokół starorzeczy został usunięty z treści projektu zarządzenia.

5. Odnośnie oczywistego zakazu wprowadzania NIERODZIMYCH gatunków ryb roślinożernych (karpiowatych) w obrębie starorzeczy – TOP stwierdza, że to istotne ograniczenie należy wprowadzić NA TERENIE CAŁEGO SOO (także dla głównego nurtu rzeki) – celem bezwzględniego umieszczenia go w obowiązujących operatach rybackich dotyczących omawianego SOO.

Odpowiadając na ww. uwagę, zapis dotyczący nie zarybiania rybami karpiołowatymi został przeformułowany na „W obrębie starorzeczy zarybiać wyłącznie gatunkami ryb drapieżnych”. Natomiast w kwestii przeniesienia zapisów o niezarybianiu rybami karpiołowatymi Wisły w granicach obszaru Natura 2000, informuje się, iż działanie takie może zostać zaproponowane dopiero w momencie uzupełnienia stanu wiedzy nt. gatunków ryb będących przedmiotami ochrony w obszarze, oceny ich zagrożeń istniejących i potencjalnych i wynikających z nich potrzeb ochronnych.

6. *TOP postuluje wprowadzenie zalecenia ZARYBIANIA wód Wisły na terenie SOO narybkiem bolenia – także do uwzględnienia w operatach rybackich, do wykonania przez użytkowników dzierzawionych obwodów rybackich w SOO*

Odnosząc się do powyższego, RDOŚ w Gdańsku informuje jak wyżej, iż działanie takie może zostać zaproponowane dopiero w momencie uzupełnienia stanu wiedzy nt. gatunków ryb będących przedmiotami ochrony w obszarze, oceny ich zagrożeń istniejących i potencjalnych i wynikających z nich potrzeb ochronnych.

7. *Należy dodać działanie – odnośnie ryb – polegające na wzmożeniu (na różnych poziomach – organizacyjnym, instytucjonalnym i finansowym) walki z istniejącym już kłusownictwem.*

RDOŚ w Gdańsku przychyła się do ww. uwagi, iż teren ten wymaga zwiększonej ilości kontroli przez wyspecjalizowane służby, w tym Społeczną Straż Rybacką, Państwową Straż Rybacką oraz Policję, jednak działania polegające na walce z kłusownictwem wędkarskim i rybackim wpisane są w zadania realizowane przez te jednostki. W związku z powyższym nie zaplanowano działania polegającego na wzmożeniu walki z kłusownictwem.

8. *„Należy dodać zalecenia ograniczenia lub (optymalnie) WYKLUCZENIA stosowania nawozów mineralnych w międzywalu Wisły – w szczególności w obrębie płatów chronionych siedlisk przyrodniczych, szczególnie narażonych na postępującą eutrofizację środowiska, tego typu działanie będzie świetnie współgrało z zasadami ratyfikowanej przez Rząd R.P. tak zwanej Dyrektywy Azotanowej, bezpośrednio związanej z ochroną wód i ekosystemów od wód zależnych”*

RDOŚ w Gdańsku informuje, iż plan zadań ochronnych nie może wprowadzać zakazów, w związku z powyższym jedynym możliwym działaniem ograniczającym stosowanie nawozów mineralnych w międzywalu Wisły jest promowanie ekologicznego rolnictwa.

9. *„Odnośnie ochrony zalewowych łęgów nadrzecznych (np. topolowo – wierzbowych) – poprzez utrzymanie okresowego (bądź stałego) ich podtapiania należy uwzględnić **siedlisko twórczą w tym zakresie rolę bobrów – dlatego też TOP postuluje działanie ochronne polegające na zaleceniu CAŁOROCZNEJ ochrony bobra w tego typu siedliskach i w ich sąsiedztwie, w tym odstąpienie od ich zabijania, łapania i przemieszczania, jak również niszczenia żeremi i nor – jeżeli nie zagraża to bezpośrednio ochronie wałów przeciwpowodziowych.** Praktyka wykazuje bowiem, że zwierzęta te dużo lepiej (i bez nakładów finansowych) utrzymują podpiętrzoną wodę od budowanych w tym celów i utrzymywanych technicznych systemów melioracji podstawowych, często rozkradanych przez okoliczną ludność”.*

RDOŚ w Gdańsku odpowiada, iż bóbr europejski *Castor fiber* zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348) objęty jest ochroną częściową i obowiązuje zakaz jego umyślnego zabijania, okaleczania lub chwytania, dodatkowo dla tego gatunku wprowadzono zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia. Zakazy te nie dotyczą jedynie:

a) chwytania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez regionalnego

dyrektora ochrony środowiska zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego rozrodu;

b) chwytania zwierząt rannych i osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej lub przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt.

Odstępstwa od wskazanych zakazów wydaje się indywidualnie, rozpatrując każdy przypadek jednostkowo.

Ponadto obserwacje prowadzone na omawianym obszarze wskazują, że bobry w zdecydowanej większości przypadków zasiedlają nory i ich wpływ na potencjalne piętrzenie wody w siedliskach w międzywalu Wisły jest niewielki. Odstępstwa od zakazów na terenie województwa pomorskiego będą dotyczyły jedynie wałów – zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber*.

10. *„Odnosnie monitoringu - użyte niektóre skróty – np. PMŚ GIOŚ - powinny być objaśnione pełnym ich znaczeniem, w szczególności przy użyciu po raz pierwszy”*

Uwzględniono powyższe wyjaśniając skrót PMŚ GIOŚ (Państwowy Monitoring Środowiska wg Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska) w treści zarządzenia.

11. *Uwaga do załącznika Nr 6 (wskazania do zmian w istniejących dokumentach planistycznych – studiach zagospodarowania, mpzp oraz planu zagospodarowania województwa:*

„Treść omawianego załącznika w jej aktualnej postaci JEST NIE DO PRZYJĘCIA. Brakuje w nim wskazań do dokumentów planistycznych, dotyczących omawianego SOO – które powinny być uwzględnione w gminach: Subkowy (np. odnośnie budowy Elektrowni Północ), Miłoradz, Pelplin, Sadlinki, Ryjewo, Malbork, Kwidzyn (miasto i gmina), Sztum, jak również – ustaleń dla obowiązujących planów zagospodarowania uchwalonych przez Sejmiki Marszałkowskie dla Województwa Pomorskiego i Województwa Kujawsko – Pomorskiego, np. w zakresie zapisania w tych kluczowych dokumentach warunku zachowania korytarza ekologicznego doliny Dolnej Wisły – poprzez odtworzenie na tym odcinku rzeki warunków swobodnej migracji ryb wędrownych – w tym łososia atlantyckiego, a także minogów (np. rzecznego).”

Odpowiadając na powyższe, z dokumentacji planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolna Wisła PLH220033 wynika, iż przeanalizowano dokumenty zawierające informacje dotyczące budowy elektrowni „Północ” oraz stwierdzono, iż informacje w nich zawarte dotyczące obszaru Natura 2000 Dolna Wisła mają ograniczoną wartość ze względu na ogólny charakter. Ponadto, jak już wspomniano powyżej podkreślenia wymaga fakt, iż budowa elektrowni Północ w miejscowości Rajkowy poddana została ocenie oddziaływania na środowisko, w tym w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej. Ocena wykazała brak znaczącego oddziaływania na przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000. Zagrożenie zatem można wpisać jako potencjalne, ale nie jako wskazanie konkretnej inwestycji, której skutki oceniono w odmienny sposób.

Uwagi Polskiego Związku Wędkarskiego, okręg w Gdańsku:

1. *Proponujemy nie obejmować zwiększoną ochroną bolenia, ponieważ jak wynika z ewidencji odłowów wędkarskich oraz rybackich, a także biorąc pod uwagę intensywne zarybienia tym gatunkiem, populacja jego utrzymuje się na wysokim poziomie.*

Dysponując zarówno materiałami publikowanymi jak i informacjami o pozyskaniu gatunku (udostępnionymi przez PZW okręg w Gdańsku), w latach 2007-2011 raportowane dane mówiły o pozyskaniu przeciętnie około 400kg ryb rocznie z silną tendencją wzrostową. Dodatkowo w ramach prac związanych z monitoringiem środowiska (prace koordynowane przez GIOŚ) na żadnym z krajowych stanowisk (w tym również na stanowiskach na Wiśle) nie wykazano właściwych parametrów dla takich wskaźników populacji jak: względna liczebność czy struktura wiekowa. Przy czym na większości stanowisk wskaźniki te oceniono jako złe (U2). W związku z

powyższym uznano, iż dotychczasowa wiedza nt. gatunku w obszarze wskazuje na potrzebę zaplanowania dla niego działań ochronnych. Niemniej jednak w ramach prac nad PZO nie oceniono stanu populacji bolenia, zaplanowano za to uzupełnienie stanu wiedzy nt. gatunku w obszarze polegające na inwentaryzacji gatunku w obszarze, ocenie stanu ochrony gatunku w obszarze, identyfikacji zagrożeń istniejących i potencjalnych, zaplanowaniu działań ochronnych wynikających z wykazanych zagrożeń oraz zaplanowaniu monitoringu przedmiotu ochrony i realizacji działań ochronnych. Biorąc pod uwagę powyższe oraz uwagę PZW działanie ochronne polegające na ograniczeniu presji wędkarskiej poprzez wprowadzenie obowiązku wypuszczania złowionych przez wędkarzy ryb bez względu na ich wiek i kondycję, zostało usunięte z treści projektu zarządzenia.

2. W przypadku konieczności zwiększenia dotychczasowej ochrony łososia proponujemy wprowadzenie ograniczeń połowów amatorskich tego gatunku, poprzez wprowadzenie dodatkowych okresów ochronnych.

Analizując powyższe, tut. organ zgadza się, iż wprowadzenie dodatkowych okresów ochronnych to działanie zwiększające dotychczasową ochronę łososia. Niemniej jednak informuje się, iż wprowadzenie takich okresów wiąże się z ich dokładnym określeniem, co będzie możliwe dopiero w momencie uzupełnienia stanu wiedzy nt. gatunku w obszarze, zidentyfikowaniu zagrożeń istniejących i potencjalnych oraz zaplanowaniu adekwatnych działań ochronnych. Mimo, iż dotychczasowa wiedza nt. gatunku w obszarze wskazuje na potrzebę zaplanowania działań ochronnych, podczas prac nad PZO nie oceniono stanu zachowania populacji łososia. W związku z powyższym zdiagnozowano jedynie zagrożenia potencjalne na podstawie analizy potencjalnych siedlisk tego gatunku. Zatem działanie ochronne polegające na ograniczeniu presji wędkarskiej poprzez wprowadzenie obowiązku wypuszczania złowionych przez wędkarzy ryb bez względu na ich wiek i kondycję, zostało usunięte z treści projektu zarządzenia.

3. Należy ograniczyć ilość sieci lub całkowicie ich zabronić użytkować przez rybaków w przyujściowym odcinku rzeki Wisły w celu odblokowania koryta co pozwoli na swobodniejszą migrację ryb.

W odpowiedzi na powyższą uwagę, informuje się, iż niniejsze zarządzenie może odnosić się jedynie do obszaru Natura 2000 Dolna Wisła PLH 220033, w związku z powyższym ograniczenie ilości sieci użytkowanych przez rybaków w przyujściowym odcinku rzeki Wisły nie może zostać zaplanowane jako działanie ochronne dla obszaru Natura 2000 Dolna Wisła.

Uwagi Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków:

Istotne obawy OTOP dotyczące projektu omawianego PZO dotyczą braku jego powiązania z przygotowanym w tut. RDOŚ projektem 10 letniego planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk przyrodniczych (SOO) sieci Natura 2000 „Dolna Wisła”, dotyczącego w całości omawianego OSO. Może to dotyczyć – przykładowo- zalecenie realizacji usuwania „obcych” gatunków krzewów i drzew (na potrzeby ochrony SOO „Dolna Wisła”) w terminie przynajmniej częściowo kolidującym z sezonem lęgowym ptaków gniazdujących w pobliżu takich działań, w tym również gatunków z zał. I do unijnej Dyrektywy Ptasiej, uwzględnionych w omawianym projekcie PZO (dziwonia, jarzębatka, trzciniak). Brak ustawowych wytycznych dla dokonania analizy spójności pomiędzy dwoma PZO, dotyczących tego samego terenu, nie powinien zwalniać organu od dokonania tego typu rozważań. Niestety z powodu braku możliwości uzyskania połączenia z serwerem tut. RDOŚ w godzinach popołudniowych w dniu dzisiejszym (21 listopada br.) i związanym z tym faktem brakiem wglądu do treści projektu PZO dla SOO „Dolna Wisła” – Towarzystwo nie jest w stanie wnieść w tym zakresie swoich uwag w ustawowym terminie.

RDOŚ podziela uwagę OTOP, iż działania polegające na usuwaniu gatunków inwazyjnych mogą wpłynąć w sposób negatywny na gatunki ptaków gniazdujące na terenie objętym działaniami. Niemniej jednak, wyjaśnia się, iż w płatach siedliska 91F0, dla którego zaplanowano takie działania nie stwierdzono gniazdowania chronionych gatunków ptaków, a w przypadku płatów siedliska 6150, informuje się, iż przed podjęciem ewentualnych prac związanych ze zwalczaniem gatunków inwazyjnych uwzględnione zostaną potrzeby ochrony ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, a w razie zaistnienia konieczności uzyskana zostanie zgoda Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na płoszenie ptaków.

Uwagi Nadleśnictwa Kwidzyn:

1. Działania ochronne polegające na pozostawieniu martwego drewna o długości powyżej 3m i grubości powyżej 50cm (docelowe uzyskanie na powierzchni >3 szt/ha) w przedmiocie ochrony 9160 oraz 9170 (grądy) – parametr na niektórych wydzieleniach trudny do zrealizowania ze względu na znaczną, wymaganą grubość drewna, chyba że w znacznie odległym czasie.

RDOŚ w Gdańsku przychyliła się do powyższej uwagi i jako lokalizację przedmiotowego działania wskazał jedynie te wydzielenia, w których pozostawienie martwego drewna o długości powyżej 3m i grubości powyżej 50 cm jest lub w czasie obowiązywania PZO będzie możliwe.

*2. Działania ochronne polegające na usunięciu mechanicznym (wyrwanie) gatunków inwazyjnych (klon jesionolistny, kolczurka klapowana, rdestowiec ostrokończysty z usunięciem pozyskanej biomasy poza obręb siedliska w przedmiocie ochrony 91E0 oraz 91F0 – działania bezowocne, niemożliwe do zrealizowania bez użycia środków chemicznych. Nadleśnictwo podtrzymuje również uwagę wniesioną przez RDLP w Gdańsku pismem ZO-732-2-25/14. W nazwie gatunkowej *Acer negundo* popełniono błąd – jest to klon jesionolistny, a nie jak napisano klon jawor.*

W odniesieniu do powyższego:

- a) poprawiono oczywisty błąd pisarski dotyczący polskiej nazwy gatunkowej *Acer negundo*,
- b) w kwestii podtrzymania uwagi wniesionej przez RDLP w Gdańsku pismem ZO-732-2-25/14, dotyczącej sposobów finansowania działań, informuje się, iż do powyższego odniesiono się już w treści uzasadnienia do zarządzenia,
- c) co do niemożliwego do zrealizowania bez środków chemicznych usuwania roślin inwazyjnych tut. organ zgadza się, iż aby działanie przyniosło zamierzony efekt powinno być jak najbardziej radykalne. Niemniej jednak stosowanie środków chemicznych w płatach siedlisk przyrodniczych jakimi są łągi w opinii tut. organu uznaje się za zbyt radykalne. Ponadto kolczurka klapowana jest gatunkiem nie posiadającym banku nasion i pielenie tej rośliny raz w roku przez okres 2 lat przynosi zamierzony efekt. W przypadku klonu jesionolistnego wystarczającym będzie jednorazowe usunięcie go z płatów siedliska. W przypadku rdestowca ostrokończystego, który jest najtrudniejszym do zwalczania spośród ww. gatunków, należałoby wraz z usuwaną biomasą usuwać warstwę gleby, aby osłabić, a docelowo zniszczyć bank nasion. Niemniej jednak konsekwentnie prowadzone zabiegi usuwania osobników rdestowca przed wysypaniem nasion w znacznym stopniu ograniczą jego liczebność. Zatem w opinii RDOŚ nie ma konieczności wprowadzania środków chemicznych.

3. Działania ochronne polegające na utrzymaniu składu gatunkowego d-stanów dębowo-grabowych ze znacznym, wskazanym udziałem graba w pierwszym i drugim piętrze w przedmiocie ochrony 9170 – utrzymanie takiego składu gatunkowego jest częściowo niezgodne z zasadami zawartymi Planie Urządzania Lasu w Nadleśnictwie Kwidzyn.

RDOŚ w Gdańsku przychyliła się do powyższej uwagi i w kwestii udziału graba w składzie gatunkowym drzewostanów siedlisk 9170 i 9160, zgodnie z przewodnikiem metodycznym oceny stanu zachowania siedliska 9160, aby osiągnąć stan właściwy wymagana jest obecność graba co

najmniej na poziomie 10% składu drzewostanu. Dotyczy to łącznie piętra I jak i II drzewostanu. W związku z powyższym dla obu siedlisk zmieniono procentowy docelowy do osiągnięcia udział graba na 10-15%. Jednocześnie podkreśla się, iż plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 stanowi dokument nadrzędny nad Planem Urządzania Lasu, którego konsekwencją wprowadzenia winien być aneks Planu Urządzania Lasu.

4. Działania ochronne polegające na trwałym znaczeniu w terenie pozostawionych fragmentów d-stanu macierzystego w ramach każdej rębni – w przedmiocie ochrony 9160 – kłóci się to z zasadami dobrej praktyki leśnej i zasadami Nadleśnictwa w sprawie trwałego znakowania drzew, (szczególnie w obszarze ochronnym powinno pozostawić się d-stan w stanie jak najbardziej zbliżonym do naturalnego).

Odnosząc się do powyższego, z treści projektu zarządzenia usunięto jedynie zapis mówiący o trwałym znaczeniu w terenie pozostawionych fragmentów drzewostanu, pozostawiając zapis o znaczeniu w terenie tych fragmentów. Uznano, iż znakowanie powierzchni pozostawianych w ramach każdej rębni sprzyja i jest niezbędne dla prawidłowej ochrony tych siedlisk.

Ponadto projekt zarządzenia został skonsultowany z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Podczas konsultacji zgłoszono uwagi, które uwzględniono w następującym zakresie:

Skorygowano wszystkie oczywiste omyłki pisarskie wskazane przez GDOŚ.

Słusznie zwrócono uwagę, iż opis zagrożenia wskazanego dla łososia oraz minoga H06.03 Ogrzewanie termalne akwenów w brzmieniu „Degradacja tarlisk i odmulisk będących miejscem życia stadium larwalnego minoga rzecznego poprzez prostowanie koryt i stabilizację dna na obszarze rzek” nie wyjaśnia na czym polega owe zagrożenie. Wyjaśniono to zagrożenie w osobnym punkcie dodając zapis: „Przy wysokiej temperaturze wody nawet najmniejsze zanieczyszczenia mają silne negatywne oddziaływanie na larwy”.

Taką samą uwagę zgłoszono do tożsamego zagrożenia dla łososia, które wyjaśniono jw. Dodając zapis: „Z uwagi na dużą wrażliwość gatunku na deficyty tlenowe, zwiększenie temperatury wody negatywnie wpływa na gatunek, ponadto zwiększenie temperatury wody może skutkować zahamowaniem migracji ryb”.

Zwrócono uwagę, iż zaplanowane cele działań ochronnych w obecnej postaci są nieweryfikowalne, na co zwrócił już uwagę Klub Przyrodników podczas konsultacji społecznych. W związku z powyższym cele działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony uzupełniono o zapisy, iż w przypadku utrzymania stanu ochrony, chodzi o stan aktualny (co nie wymaga dalszego doprecyzowania zgodnie z pismem GDOŚ DZP-WP.600.24.2014.ŁR z dnia 9 grudnia 2014 r.).

Zgłoszono uwagę, iż w załączniku nr 5, dla siedliska 3150, 91E0 oraz 91F0: „Likwidacja licznych dzikich wysypisk śmieci i wylewisk nieczystości w zlewniach jezior oraz przeniesienie poza zlewnie jezior budowy wysypisk śmieci komunalnych, przemysłowych i pochodzenia rolniczego” – „jest to zadanie gminy, którego obowiązek wynika z przepisów odrębnych, zatem nie należy powtarzać tego w treści PZO. Możliwość lokalizowania tego typu inwestycji wynika z procedury ocenowej, sugeruję zamieszczenie wskazań do studiów i mpzp, które będą informowały o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz o podwyższonym ryzyku uzyskanie decyzji negatywnej” oraz wskazano iż określenie najbliższe sąsiedztwo jest nieprecyzyjne.

Podobną uwagę zgłosił RDOŚ w Bydgoszczy. W związku z powyższym, zapis ten został usunięty z treści projektu zarządzenia.

Oдноśnie działania ochronnego nr 2 dla siedliska 3150 zgłoszono następującą uwagę: „Z formalnego punktu widzenia oraz dotychczasowych stanowisk MŚ wynika, że zapisy tego rodzaju

stanowią zakazy i nie mogą być wprowadzane w treści PZO, możliwość realizacji tego typu przedsięwzięć wynika z przepisów odrębnych;

sugeruję zamieszczenie wskazań do studiów i mpzp, które będą informowały o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz o podwyższonym ryzyku uzyskanie decyzji negatywnej”

Działanie to zostało usunięte z treści projektu załącznika nr 3.

W stosunku do działania nr 3 oraz 4 dla siedliska 3150 tj. „Nie zmieniać stosunków wodnych powodujących pogorszenie stanu siedliska (wypływanie, osuszanie) poprzez zachowanie obecnego stopnia zabudowania wałów i budowli odgradzających starorzecza i zbiorniki wodne w bezpośredniej bliskości koryta Wisły” oraz „W obrębie starorzeczy nie wprowadzać nierodzimych ryb roślinożernych zagrażających siedlisku (karpiowatych); nie dokarmiać ryb, nie łowić z użyciem sieci lub podbieraków niszczących roślinność” zgłoszono uwagę „*zaznaczona część stanowi zakaz, który nie może być wprowadzany w takiej postaci treści PZO, ponadto zachowanie nie może być interpretowane jako działanie, w opinii MŚ zapisy tego rodzaju mogą być wprowadzane wyłącznie w postaci: Zapobiegnięcie negatywnemu skutkowi w postaci/polegającemu na... (np. zablokowaniu otworów wlotowych), poprzez (np. utrzymanie otworów wlotowych etc.)*”

W związku z powyższym oraz z podobną uwagą zgłoszoną przez RDOŚ w Bydgoszczy, zapis dotyczący nie zmieniania stosunków wodnych został usunięty z treści projektu zarządzenia, a działanie polegające na nie prowadzeniu ryb karpiowatych przeformułowano na: „W obrębie starorzeczy zarybiać wyłącznie gatunkami ryb drapieżnych”.

Przy działaniu nr 1 dla siedliska 6150 tj. „1. Działanie obligatoryjne: zachowanie siedliska przyrodniczego, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych (Utrzymanie łąk poprzez nieprzekształcanie ich w grunty orne lub zalesiania. Niedopuszczenia do przekształcenia się siedliska w pastwiska *Lolio-Cynosuretum* lub w wypadku nadmiernego nawodnienia w młaki niskoturzycowe *Carici-Agrostietum caninae.*)” zgłoszono uwagę, aby usunąć część znajdującą się w nawiasie, ponieważ: „*wskazane wcześniej zachowanie siedliska wyczerpuje te argumenty, ponadto w przypadku nadmiernego nawodnienia (nie wynikającego z celowych działań użytkownika nieruchomości) należy podejmować inne działania ochrony czynnej, nie zaś obligować do ich realizacji podmioty, które nie sprawują nadzoru nad obszarem*”. Zapis znajdujący się w nawiasie został usunięty z treści projektu zarządzenia.

Dla działania nr 2 dla siedliska 9160 oraz 9170, które brzmi: „Odtworzenie zasobów martwego drewna: W drzewostanach rębnych pozostawianie martwego drewna o długości powyżej 3 m i grubości powyżej 50 cm, tak aby docelowo uzyskać powyżej 3 sztuk/ha (kłody, wywroty, złomy).” Zgłoszono uwagę iż „*wskazana liczba drzew o tych wymiarach gwarantuje pozostawianie na gruncie min. 1,77 m³/ha, podczas gdy z zasad monitoringu PMS/GIOŚ wynika, że na ocenę U1 w drzewostanie winno znaleźć się min. 3% martwego drewna (w stosunku do miąższości drzew żywych), czy powyższe działanie pozwoli na utrzymanie stanu U1?*”

RDOŚ w Gdańsku podziela powyższe wątpliwości, w związku z czym omawiane zapisy otrzymały brzmienie: „Odtworzenie zasobów martwego drewna: W drzewostanach rębnych pozostawianie martwego drewna o długości powyżej 3 m i grubości powyżej 50 cm, tak aby docelowo uzyskać minimum 3-5 sztuk/ha (kłody, wywroty, złomy) oraz doprowadzić do łącznych zasobów martwego drewna na poziomie minimum 3-10% miąższości żywego drzewostanu.”

Z treści projektu zarządzenia usunięto działanie nr 3 dla siedliska 9160, które brzmiało: „Zachowanie istniejących zadrzewień w promieniu 50 m wokół cieków i źródeł, a także grądów na stromych zboczach dolin rzecznych” podzielając uwagę GDOŚ, iż zachowanie nie jest działaniem oraz fakt, iż wg ustawy o lasach na terenach leśnych nie występują zadrzewienia.

Do działania dla 91F0 i 91E0 "Modernizacja systemów melioracyjnych i sprawne zarządzanie nimi. Można to osiągnąć takimi sposobami, jak m.in.: tworzenie spiętrzających progów, budowa jazów z automatyczną regulacją poziomu wody górnej, zgłoszono uwagę, iż „działanie ma bardzo ogólny, a przez to niezrozumiały zakres, proszę o doprecyzowanie poprzez wskazanie konkretnych działań w odniesieniu do poszczególnych obiektów/grup obiektów określenie *sprawne zarządzanie* jest niejednoznaczne - proszę o jego usunięcie lub jednoznaczne wskazanie na czym ma ono polegać”.

Zgodnie z sugestią GDOŚ oraz wcześniejszą uwagą Klubu Przyrodników, działanie to zostało usunięte z treści projektu zarządzenia.

Zasugerowano, żeby dla głowacza białopłetwego, dla którego zaplanowano działanie polegające na aktualizacji statusu przedmiotu ochrony w obszarze wskazać rolę wymienionych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadania. Po analizie uwagi oraz zgodnie z pismem GDOŚ z dnia 9 grudnia 2014 r., DZP-WP.600.24.2014.ŁR oraz Ministra Środowiska DP-074-47/25650/14/JJ z dnia 18 sierpnia 2014 r. dla przedmiotów ochrony, dla których stwierdzono konieczność usunięcia z listy przedmiotów ochrony bądź obniżenie oceny na D (tj. nieznacząca obecność w obszarze), nie planuje się działań ochronnych. Podstawę decyzji o usunięciu/zmianie oceny opisano w treści uzasadnienia do zarządzenia.

Zgłoszono uwagę aby w załączniku nr 5 w części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy nt. przedmiotów ochrony określić termin, w którym zostanie dokonana inwentaryzacja poszczególnych siedlisk i gatunków. Termin ten został doprecyzowany poprzez określenie, iż uzupełnienie stanu wiedzy należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania zarządzenia.

Zgłoszono wątpliwość czy w załączniku nr 6 słusznie znalazły się zapisy o treści: „należy uzupełnić o zapis: „Przedsięwzięcie to może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 i nie jest bezpośrednio związane z jego ochroną””.

RDOŚ w Gdańsku uznał, iż zawarcie takiego sformułowania w dokumencie planistycznym jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie dodatkowo zwracało uwagę na potrzebę ochrony środowiska i przyrody w odniesieniu do obszaru Natura 2000. W związku z powyższym zapis pozostawiono bez zmian.

Uzasadnienie:

Zwrócono uwagę, iż akapit znajdujący się w projektowanej treści uzasadnienia, dotyczący propozycji wykreślenia siedliska 9190 z listy przedmiotów ochrony, który brzmi: „Przeprowadzając prace terenowe nie wykazano obecności siedliska 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*) będącego przedmiotem ochrony w obszarze. Pomorski kwaśny las brzożowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*) związany jest jedynie z zapleczem wydm nadmorskich, obniżeniami między wydmowymi, piaszczystymi wniesieniami wśród zatorfień, wybrzeżach klifowych albo na piaszczysto-żwirowych utworach z podkładem gliniastym, nieco dalej od morza, najczęściej jednak są to drzewostany o fizjonomii dąbrowy, będące efektem uprawy dębu na siedlisku buczyny. Występowanie płatów tego siedliska na badanym terenie jest mocno dyskusyjne”. Proponowane wykreślenie siedliska z listy przedmiotów ochrony jest niewystarczającym argumentem z uwagi na fakt, iż „wskazany takson klasyfikowany jest w randze jednego spośród 5 lub 6 (zależnie od ujęcia) zespołów w ramach związku *Quercion robori-petraeae*, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77 poz. 510, z późn. zm.), związek ten (*Quercion robori-petraeae*)

identyfikowany jest jako siedlisko 9190, a zatem przedstawione wyjaśnienie nie może być uznane za kompletne i wystarczające dla usunięcia przedmiotu ochrony”.

RDOŚ w Gdańsku przychyła się do powyższego, iż wykreślenie siedliska z listy przedmiotów ochrony jest działaniem pochopnym. Uzupełniono zatem w stosownych załącznikach w treści projektu zarządzenia działania ochronne polegające na uzupełnieniu stanu wiedzy nt. siedliska, konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji, w celu potwierdzenia występowania siedliska w obszarze i ewentualnej identyfikacji zagrożeń istniejących i potencjalnych, a także zaplanowaniu odpowiednich działań ochronnych i monitoringu związanego z realizacją tych działań. Jak wynika z przewodnika metodycznego biblioteki monitoringu środowiska, śródładowe niżowe kwaśne dąbrowy mogą płynnie przechodzić w ubogie postaci grądów z dębowym drzewostanem (siedlisko 9160 i 9170), a w zasięgu występowania buka – także kwaśne buczyny (siedlisko 9110). Rozgraniczenie tych siedlisk przyrodniczych w terenie, może sprawiać trudności. W związku z powyższym w niniejszym zarządzeniu zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy nt. siedliska 9190.

Do akapitu w treści uzasadnienia: „W ramach prac przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji terenowej (monitoringu) było niemożliwe dla zwierząt będących przedmiotami ochrony w obszarze, ze względu na warunki hydrologiczne oraz ograniczenia terminowe realizacji prac. Niemniej jednak, na podstawie zgromadzonych i przeanalizowanych danych literaturowych dotyczących bolenia oraz łososia zaplanowano działania ochronne” została zgłoszona uwaga: „działanie takie, wobec braku stwierdzonych zagrożeń istniejących, nie znajduje uzasadnienia”.

Odnosząc się do powyższego, RDOŚ w Gdańsku podziela zgłoszoną uwagę i z treści projektu zarządzenia usunięto działanie ochronne dla łososia i bolenia polegające na ograniczeniu presji wędkarskiej. Dla gatunków tych, zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy polegające na szczegółowej inwentaryzacji terenowej, określenie na podstawie prac terenowych zagrożeń istniejących i potencjalnych i zaplanowanie odpowiednich działań ochronnych.

Informację o projekcie planu zadań ochronnych zamieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnionym poprzez stronę internetową www.wykaz.ekoportal.pl, pod numerem 804/2014.

Projekt planu zadań ochronnych został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Bydgoszczy (Uchwała Nr 5/2015 z dnia 03.03.2015 roku dotycząca zaopiniowania projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolna Wisła PLH 220033).

Projekt zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. 2009 nr 31 poz. 206 z późn. zm.) z Wojewodą Pomorskim, pismem nr PN-I.0041.10.2015.LL z dnia 30 marca 2015 r., z Wojewodą Kujawsko – Pomorskim, pismem nr WSRRW.II.710.10.2015 z dnia 25 marca 2015 r.